

МІНІСТЕРСТВО
ВНУТРІШНІХ
СПРАВ
УКРАЇНИ

ЛЬВІВСЬКИЙ
ДЕРЖАВНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

НАЦІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ
ПРАВОВИХ НАУК
УКРАЇНИ

КОНСУЛЬТАТИВНА
МІСІЯ
ЄВРОПЕЙСЬКОГО
СОЮЗУ

Війна в Україні: зроблені висновки та незасвоєні уроки

*Збірник тез
Міжнародної
науково-практичної конференції*

22–23 лютого 2024 року

Київ–Львів–Харків

УДК 355.01(477-651.2:470-651.1)

В 71

Рекомендовано до розміщення в електронних сервісах
Львівського державного університету внутрішніх справ
(*протокол від 28 лютого 2024 року № 9*)

Упорядник

У. О. Цмоць,

старший науковий співробітник

Війна в Україні: зроблені висновки та незасвоєні
уроки : збірник тез Міжнародної науково-практичної
конференції (22–23 лютого 2024 року) / упор. У. О. Цмоць.
Львів : Львівський державний університет внутрішніх
справ, 2024. 1084 с.

У збірнику вміщено тези доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Війна в Україні: зроблені висновки та незасвоєні уроки», яка відбулася 22–23 лютого 2024 року у Львівському державному університеті внутрішніх справ.

Опубліковано в авторській редакції. Відповідальність за достовірність фактів, статистичних даних, точність викладеного матеріалу покладається на авторів.

The collection contains the participants' reports of the International Scientific and Practical Conference «The War in Ukraine: Conclusions Drawn and Lessons Not Learnt», which was held on February 22–23, 2024, at Lviv State University of Internal Affairs.

The reports are published in the author's edition. The authors are responsible for the reliability of the facts, statistical data, and the accuracy of the material presented.

УДК 355.01(477-651.2:470-651.1)

© Львівський державний університет
внутрішніх справ, 2024

Jonathan Jackson EXAMINING THE COMPLEXITIES OF WAR CRIMES INVESTIGATION – BOSNIA AND HERZEGOVINA.....	271
Дідик Н. І., Хай І. ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОДІЇ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ З ОРГАНАМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	278
Дмитришин О. О. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАХИСТУ ПРАВ ДИТИНИ ПІД ЧАС ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ.....	281
Дмитрієнко Ю. С., Конопельський В. Я. ПІДВИЩЕННЯ РОЛІ КРИМІНОЛОГІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ – НЕОБХІДНА УМОВА РЕФОРМУВАННЯ СФЕРИ ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ.....	288
Долинська М. С. ДО ПИТАННЯ РОЗВИТКУ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ФОРМУВАННЯ ЕТНОНАЦІОНАЛЬНОЇ СТІЙКОСТІ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ.....	292
Дусяк О. С., Павлова Н. В. ТАКТИЧНІ ПРИЙОМИ ОГЛЯДУ МІСЦЯ ПОДІЇ НА МІСЦЯХ ОБСТРІЛІВ.....	297
Дутко А. О. ПРАВО УЧАСНИКІВ ВІЙНИ НА БІОЛОГІЧНЕ ПОСТТРАВМАТИЧНЕ БАТЬКІВСТВО/МАТЕРИНСТВО.....	301
Дуфенюк О. М., Стецик Б. В. РОЛЬ НЕУРЯДОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У РОЗСЛІДУВАННІ ПОРУШЕНЬ МІЖНАРОДНОГО ГУМАНІТАРНОГО ПРАВА.....	306
Д'яков А. В. ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У ПРОТИДІЇ ІНФОРМАЦІЙНИМ ОПЕРАЦІЯМ ПРИ АНАЛІЗІ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ.....	310
Єрмоєнко В. О. ПРОБЛЕМИ ПРИТЯГНЕННЯ ДО ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ КОЛАБОРАНТІВ.....	314
Єсімов С. С. ЄВРОПЕЙСЬКИЙ МЕХАНІЗМ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВИМУШЕНОЇ МІГРАЦІЇ.....	318
Жила О. Б. ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ВЧИНЕННЯ КОЛАБОРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	322

О. М. Дуфенюк,

доцент кафедри кримінального процесу
та криміналістики факультету №1 ІПФПНП,
доктор юридичних наук, доцент
*(Львівський державний
університет внутрішніх справ)*

Б. В. Стецик,

доцент кафедри кримінального процесу
та криміналістики факультету №1 ІПФПНП,
кандидат юридичних наук
*(Львівський державний
університет внутрішніх справ)*

РОЛЬ НЕУРЯДОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У РОЗСЛІДУВАННІ ПОРУШЕНЬ МІЖНАРОДНОГО ГУМАНІТАРНОГО ПРАВА

Актуальність воєнної проблематики не знижується і тільки набуває гостроти другий рік поспіль. З перших днів стало зрозуміло, що від консолідації зусиль громадянського суспільства та держави залежить майбутнє українців, адже йдеться не про тимчасові суперечності, ідеологічні, політичні, соціальні чи територіальні конфлікти, а про екзистенційну війну, захист права на існування. У цих екстремальних умовах система кримінального провадження зазнала збільшення у рази навантаження, а разом з тим і відповідальності, адже до поточних численних проблем додалися нові безпекові виклики і потреба ефективно розслідувати воєнні злочини. посилюється роль неурядових організацій (далі – НУО). Йдеться про «інституції, які не залежать від держави та є поза бізнесом, а також здійснюють свою діяльність у різних сферах громадянського суспільства, таких як: освіта, охорона здоров'я, екологія, наука, спорт, економіка, гуманітарна допомога, захист прав людини, демографія, безпека, релігія тощо» [1, с. 99]. За окремими даними, станом на липень 2022 року відбулося зниження надання послуг НУО від 3% до 50% за різними видами порівняно періодом до 24 лютого 2022 року. Частина НУО (25%) змінили географію надання послуг [2, с. 7]. Сьогодні найбільш відомими НУО в Україні вважаються благодійний

фонд «Повернись живим», ГО «Армія SOS», Фонд «Голоси дітей», Всеукраїнський центр волонтерів «People's Project», Фонд Сергія Притули та інші [3, с. 232]. Серед міжнародних НУО можна назвати Міжнародний Комітет Червоного Хреста, Human Rights Watch, Amnesty International, Freedom House та ін.

Тематику участі НУО у збиранні доказів воєнних злочинів розглядали О. Щербанюк, О. Сінькевич [4], А. Демиденко [5] та інші фахівці. Основними напрямками громадської активності в рамках кримінальних проваджень є: по-перше, надання допомоги (матеріальної, психологічної, медичної тощо) потерпілим; по-друге, сприяння розшуку осіб, документів, активів, матеріальних цінностей тощо, аналітична робота з відомостями з відкритих джерел, ідентифікація осіб за фото та відеоматеріалами, встановлення зв'язків, контактів тощо і в такий спосіб забезпечення завдань сприяння органам досудового слідства та прокуратури у збиранні доказів воєнних злочинів.

Додатково можна виокремити інші напрями діяльності, які опосередковано можуть впливати на сферу правосуддя:

(1) консультаційна діяльність, зокрема залучення іноземних експертів для обміну досвідом;

(2) протидія розповсюдженню «фейкової» інформації у ЗМІ та соціальних мережах;

(3) реалізація функції «фабрики думок» (так званих «мозкових центрів»), тобто здійснення досліджень, консультацій та підготовку аналітичної інформації високого кваліфікаційного рівня, що може слугувати підставою для корегування політики держави, змін в законодавстві;

(4) організація дискусійних майданчиків для обговорення проблем кримінального правосуддя в умовах війни, спеціалізованих вебінарів, тренінгів, фінансування підготовки та видавництва методичної літератури, інформаційних буклетів для практичних фахівців, громадян, які стали свідками чи потерпілими;

(5) налагодження зв'язків із міжнародними партнерами.

Перевагами діяльності НУО вважається гнучкість, оперативність у застосуванні інновацій, у той час, коли бюрократична система правоохоронних органів може виявляти сповільнені темпи до роботи з інформацією, брак ресурсів, значне навантаження через необхідність виконання

поточних завдань, передбачених правовими приписами. До НУО, які безпосередньо займаються збиранням та фіксацією інформації про воєнні злочини, вчинені на території України, можна віднести команди розслідувачів та аналітиків Bellingcat, Truth Hounds, Центр прав людини ZMINA, Українська Гельсінська спілка з прав людини, Ukrainian Legal Advisory Group, Регіональний центр прав людини, Медійна ініціатива за права людини, Харківський інститут соціальних досліджень, фундація DEJURE. 34 правозахисних організацій України започаткували Коаліцію документування воєнних злочинів «Україна. П'ята ранку» [6; 7]. Головні місія цих організацій – моніторинг відкритих джерел даних, проведення виїздів на місця події, архівування даних, збір інформації від осіб, які стали свідками чи потерпілими воєнних злочинів, формування баз даних (наприклад, I-DOC, «Український військовий архів» від Docudays тощо).

Прикладом успішної реалізації проєкту документування інформації може бути інтерактивна карта «eyesonrussia», формування якої ініційоване організацією Centre for Information Resilience та широкої спільноти дослідників інформації з відкритих джерел (Bellingcat, Geomouse, Geonconfirmed та ін.), для фіксації та верифікації важливих інцидентів в ході війни в Україні (обстрілів цивільної інфраструктури, житлового фонду, руйнування або пошкодження об'єктів і т.д.). Мета проєкту – надавати достовірну інформацію для журналістів, політичних інституцій та органів правосуддя про ситуацію. Інтерфейс карти пропонує пошукові поля для фільтрування інформації і в такий спосіб дає змогу концентрувати увагу на певних конкретних напрямках (наприклад, місця заподіяння шкоди для навколишнього середовища, місця виявлення «братських» могил, місця влучання бомб та вибухи, місця пошкодження цивільної інфраструктури і т.д.) (див.: <https://eyesonrussia.org/>). Станом на 24 липня 2023 року карта мала понад 3.5 мільйона переглядів. Було завантажено понад 11 600 відео та зображень, які були верифіковані та відмічені для точного та своєчасного і детального відображення того, що відбувається в Україні [8].

Завершуючи, слід підкреслити, що війна стала чинником, який спровокував високу громадську активність та об'єднаність державних та недержавних організацій для

реалізації спільної мети справедливого правосуддя. Однак документування порушень міжнародного гуманітарного права ще триває і ймовірно триватиме ще довго, а якість та ефективність цієї роботи можна буде оцінювати з позиції історичної ретроспективи у майбутньому.

Список використаних джерел

1. Хар О. Ю. Класифікація міжнародних неурядових організацій: ключові функціональні особливості. *Регіональні студії*. 2019. № 18. С. 94–99.
2. Коломійчук О., Воловод М. Робота неурядових організацій в умовах збройного конфлікту : практичний посібник з безпекових питань. 2023. 45 с.
3. Ткачук І. Роль неурядових організацій в російсько-українській війні: фінансовий аспект. *Причорноморські економічні студії*. 2022. Вип. 76. С. 229–234.
4. Щербанюк, О. В., Сінкевич О. В. Роль неурядових правозахисних організацій у забезпеченні збору доказів для міжнародного кримінального суду в контексті війни в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2023. № 80 (2). С. 395–402.
5. Демиденко А. Взаємодія неурядових правозахисних організацій з органами державної влади у процесі документування воєнних злочинів. *Національна безпека як конституційна цінність: сучасні виклики* : міжнар. наук.-практ. конф. з нагоди Дня Конституції України (22 черв. 2023 р.). Харків, 2023. С. 48–51.
6. Мамедов Г. Співпраця неурядового сектора та держави – це дорога з двостороннім рухом. lb.ua. 6.02.2023. URL: https://lb.ua/blog/koalitsiia_ua5am/544923_spivpratsya_neuryadovogo_sektora.html
7. Прізова В. Воєнні злочини РФ в Україні: громадські організації, що документують їх та збирають свідчення для трибуналу. *Суспільне*. 07.07.2023. URL: <https://suspilne.media/523271-voenni-zlocini-rf-v-ukraini-gromadski-organizacii-so-dokumentuut-ih-ta-zbiraut-svidcenna-dla-tribunalu/>
8. Стрік Б. Більше ніж 500 днів російського вторгнення на моніторинговій карті. 24.07.2023. URL: <https://uk.bellingcat.com/rozsliduvannya/2023/07/28/over-500-days-russia-ukraine-map-ua/>